

XXVI. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

10. ožujka 2021.

prvi (I.) razred

zaporka:

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90	
----	--

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pazljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pazljivo pročitati.
5. Treba pazljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi prepraviti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati prepravak odgovora.
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Ove godine obilježavamo 140. godišnjicu smrti velikoga zagrebačkog književnika Augusta Šenoe, koji je svojim djelovanjem obilježio drugu polovicu 19. stoljeća, te se to književno razdoblje naziva _____.

PROTOREALIZAM ILI ŠENOINO DOBA

_____.

UMJETNIČKI RAVNATELJ I DRAMATURG HRVATSKOGA ZEMALJSKOG KAZALIŠTA

Mladom _____ oženio se August Šenoa 1868. godine

TUROPOLJKOM SLAVOM PL. IŠTVANIĆ

u _____, a imali su vrlo skladan i sretan brak.

CRKVI MAJKE BOŽJE SNJEŽNE

Šenoa je jedan od naših najproduktivnijih pisaca. Uz mnoge ulice diljem zemlje nazvane po samome Šenoi u _____ nalaze se

NASELJU BOTINEC U NOVOME ZAGREBU

ulice posvećene likovima i djelima hrvatske književnosti, te tamo možemo prošetati

_____. Ako želite razgledati Zagreb iz Šenoine perspektive,

ULICOM ZLATAROVA ZLATA

_____, muzej posvećen obitelji Šenoa, organizira besplatan razgled grada.

KUĆA ŠENOA

7	
---	--

2. Zaokruži istaknuti izraz u kojemu je točno upotrijebljen pravopisni znak (crtica/spojnica).

August Šenoa (Zagreb, 1838. – 1881. / 1838.-1881.) bio je pripovjedač, pjesnik, feljtonist i kritičar. Krajem 60 – ih/ 60-ih godina 19. stoljeća počinje pisati romane čiji su likovi oblikovani crno – bijelom/crno-bijelom karakterizacijom.

3	
---	--

10	
----	--

3. Zaokruži slovo ispred točno napisane rečenice.

- a) Prosjek ocjena mi je 4, 8.
- b) Bolje je učiti redovito, nego strahovati na kraju godine.
- c) Dnevno provodim dva sata učeći zato rezultati ne izostaju.
- d) Na kraju godine čekaju me odmaranje, kupanje, sunčanje itd.

1	
---	--

4. Upiši slovo č ili ć.

Zlatarovo zlato, Šenoin roman objavljen prije 150 godina, prikazuje ljubavne i povijesne sadržaje koje povezuje Grga Čokolin, zanimljiv ___ovje___uljak, intrigant romana. On je bio obeš___aš___en i ponižen Krupićevim odbijanjem, a kumu Magdu, koja je dane provodila u daš___ari i di___ila se ___estitoš___u, smatrao je glavnim krivcem za svoje nevolje, te je planirao osvetu.

5	
---	--

5. Zaokruži točan oblik istaknutih riječi.

U svoj sam džepić/đepić stavio hrdžavi/hrđavi novčić koji sam pronašao na tavanu. Bio je u džipu/đipu koji me vratio u sretne dane ranoga djetinjstva.

3	
---	--

6. Promijeni vid glagolima.

Rekao mi je da se sva pravila moraju sustavno _____ (primijeniti), a ja sam mislila da mi ne može on _____ (zapovjediti) što da učinim. Naime, nisam htjela ponovno _____ (odsjesti) u istome hotelu, ali nisam znala kako se _____ (odupirati) tomu. U današnje je vrijeme teško _____ (uspijevati) uz tolika ograničenja.

5	
---	--

14	
----	--

7. Prepiši rečenice točno.

a) Obadvojicu nas je zanimalo kako se i na koji način postaje počasnim građaninom grada.

_____

b) Ja osobno mislim da bi uvjete trebalo javno objaviti u novinama.

_____

2	
---	--

8. Napiši istaknute lekseme u traženim oblicima.

Na svoju je _____ (ljubak, A jd.) _____ (kći, A jd.) zagrebački zlatar Petar Krupić bio silno ponosan. Zvali su je mudrijašicom, ona mu je bila _____ (oslonac, I jd.), a kad su ga poslovi gradskoga starješine opterećivali, staroj je Magdi mirno povjerio brigu o _____ (kumče, L jd.).

4	
---	--

9. Odredi sve glasovne promjene u istaknutim riječima.

Gradski senator August Šenoa pomagao je **raščistiti** gradske ruševine nakon zagrebačkoga **razornog** potresa 1880. godine. Složit ćemo se da je to rijetka situacija, a zapravo **češće** možemo vidjeti gradske dužnosnike kako govore što je potrebno učiniti, a sami zapravo ne **pomažu**.

raščistiti _____

razornog _____

češće _____

pomažu _____

4	
---	--

10. Napiši točno riječi koje su netočno napisane.

Slijedećega mjeseca slavimo Dan planeta Zemlje i htjeli bismo ga obilježiti na poseban način. Svatko je imao svoj prijedlog, ali jedan je bio sumljiv otpočetka. Zahvalili smo Petrovom bratu na posjeti i odbili njegove ideje.

_____, _____, _____, _____

4	
---	--

14	
----	--

11. Svaka rečenica sadržava netočno napisan pridjev. Napiši ga u točnome obliku.

- a) Jakovljević je dječiji kaput nov. _____
- b) Skupocijenu kartu za prekooceanski let ne bih mijenjala ni za što. _____
- c) Visokoobrazovani djelatnici gradskoga poduzeća prijepodnevnim odmorom koriste se za razgovore sa svojim ivanić-gradskim kolegama. _____
- d) Ivanov, Tein i Mijin zadatak bio je pregledati hrvatsko-engleski rječnik i pronaći primjere ne hrvatskih riječi. _____

4	
---	--

12. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pridjevi točno upotrijebljeni.

- a) Zna li o kojemu je pjesniku riječ u Šenoinoj noveli *Karanfil s pjesnikova groba*?
- b) Bio je toliko poznati da ga je Šenoa opisao u svojoj noveli.
- c) Taj je slavan pjesnik autor *Sonetnoga vijenca* i slovenske himne.
- d) Prije nekoliko godina objavljen je dvojezičan rječnik slovenskoga i hrvatskoga jezika.

1	
---	--

13. Napiši riječima istaknute brojevne izraze u oblicima koje zahtijeva kontekst.

- a) August Šenoa umro je u **43.** godini života. _____
- b) Pročitamo li Šenoine romane, pročitali smo **1/7** njegovih djela. _____

2	
---	--

14. Napiši točno brojevne izraze koji su netočno napisani.

Prijan Lovro imao je tri prilike za ljubav: s Malvinom se ispriječila svećenička haljina, s Minkom upitnih četiri i pol-pet tisuća forinti imetka, a s Anđelijom njegova koristoljubivost. Iako je bilo prave ljubavi između njega i Anđelije, ni treći puta nije bilo sreće.

_____, _____

2	
---	--

9	
---	--

15. Odredi sintaktičku službu istaknutim riječima.

„To je moj prijan, milostiva gospođo. Je li to junak romana?” obratih se crnoj udovici.

„Jest!” odvrati mi udovica snuždena.

(Prema: A. Šenoa, *Prijan Lovro*)

prijan _____
romana _____
udovici _____
udovica _____

4	
---	--

16. Ispiši nesamostalne rečenične članove.

U zlatarovu mudrijašicu Doru zaljubio se osebujan varoški brijač Grga Čokolin, ali joj je srce osvojio Pavao Gregorijanec.

atributi: _____, _____, _____

apozicije: _____, _____

5	
---	--

17. Zamijeni istaknuti rečenični dio zavisnom surečenicom.

a) Na praznim trgovima nema čak ni golubova.

_____

b) Mi smo ionako izišli radi šetnje.

_____

2	
---	--

18. Zamijeni zavisnu surečenicu glagolskim prilogom.

a) Dok sam pisao zadaću, samo sam razmišljao o igricama.

_____

b) Kada sam je napokon napisao, bio sam sretan.

_____

2	
---	--

13	
----	--

19. Zaokruži slovo ispred točno napisane rečenice.

- a) U posljednje vrijeme neprestano brinem o budućnosti.
- b) Svakodnevno dobijam mnogo poslovnih ponuda.
- c) Moram što prije odlučiti jer mi vrijeme istječe.
- d) Priznajem da mi se teško skoncentrirati na posao.

1	
---	--

20. Napiši na prazne crte točan oblik glagola navedenih u zagradama.

Obavijestili su me da su _____ (**unijeti**) svi potrebni podatci. Plaća je svim zaposlenicima bila _____ (**izračunati**) pod budnim okom računovotkinje koja je bila _____ (**udati**) za vlasnika poduzeća, a čija je slika, iz nepoznata razloga, _____ (**visjeti**) iznad mogega radnog stola.

4	
---	--

21. Zamijeni istaknute riječi riječima kojima se daje prednost u hrvatskome standardnom jeziku pazeći na smisao rečenice.

Katkad kupujem u _____ (**online**) trgovinama. Klikom na _____ (**link**) otvara mi se i previše mogućnosti pa sam u _____ (**dilemi**) što odabrati. Na kraju shvatim da je sve to _____ (**badava**) i odem u trgovinu.

4	
---	--

22. Pronađi u tekstu i ispiši u kanonskome obliku dva para općejezičnih antonima.

Vazda sam se ponosila ženskim srcem koje je, kako nam vi, učena gospodo, dokazujete, premašnije od našega uma. Ja vam malo hrvatski čitam jer sam puno hrvatski čitala. Čitajući sve te moguće naše pripovijetke, do zlovolje sam ih se nasitila. Jesu li pisci kadri naslikati u malenu okviru velike slike?
(Prema: A. Šenoa, *Prijan Lovro*)

_____ – _____ – _____

2	
---	--

11	
----	--

23. Ispiši oksimorone.

Nakon što je bio primoran svoj radni odmor provesti u zaglušujućemu uredskom prostoru, svakodnevno bi odlazio na terasu obližnjega kafića kako bi popio ledeni čaj. Sve je to bilo malo previše za njega, osobito ove godine čija je veća polovica bila izrazito teška.

_____, _____, _____

3	
---	--

24. Ispiši iz leksikografskoga članka zadane dijelove.

botanika ž. {grč.} (G botanike, DL botanici) *biol.* grana biologije koja proučava život biljaka i biljni svijet

natuknica _____

gramatička odrednica _____

etimološka odrednica _____

3	
---	--

25. Ispiši u kanonskome obliku hiperonim i hiponim iz rečenice.

Proljeće najavljuju šarene i mirisne biljke, što nije slučaj s ostalim godišnjim dobima.

hiperonim: _____, hiponim: _____

1	
---	--

26. Ispiši kohiponime.

Mirisna ljubica i visibaba zaštićene su proljetnice.

_____, _____

1	
---	--

8	
---	--

27. Odredi značenje koje istaknuti leksemi imaju u rečenici.

Njegov će mutan posao na kraju zapetljati priču. Uvijek je bio gladan znanja, ali ga je njegovo seosko podrijetlo obilježilo i onemogućilo mu da ostvari svoje snove.

mutan _____
zapetljati _____
gladan _____

3	
---	--

28. Ispiši u kanonskome obliku istaknute lekseme u pripadajuće kategorije.

Na **pragu** dvadeset i druge godine svojega života Šenoa dobiva Strossmayerovu stipendiju, studira pravo u **Pragu**, ali na kraju **studija** ipak ne uspijeva položiti završne ispite. Nakon dolaska u Beč u časopisu *Glasonoša* 1865. godine objavljuje članak *Naša književnost*, u kojemu je odlučio **istupiti** s tvrdnjom da je tendencioznost ideja kojom se književnici trebaju voditi. Neće mu se pero **istupiti** pišući i vlastitim primjerom uvjeravajući druge u istinitost tvrdnja. Šenoa je društvu vratio **dug** iako njegov život nije bio **dug**. Smatraju ga tvorcem čitateljske publike kojoj je roman postao omiljenim štivom. Da svakodnevno čitanje u trajanju od 30 minuta ima mnoge blagodati, donosi **studija** provedena na ispitanicima.

a) jedan homografski par

_____

b) jedan homonimski par nastao tvorbom riječi

_____

c) jedan homofonski par

_____

d) jedan oblični homonimski par

_____

4	
---	--

7	
---	--

Pročitaj pažljivo tekst. Riješi 29. i 30. zadatak služeći se podacima iz teksta.

Zašto svaki dan trebamo čitati barem 30 minuta?

Ljudi koji čitaju SF knjige, publicistiku, poeziju ili prozu samo 30 minuta dnevno tijekom nekoliko godina u prosjeku žive dvije godine dulje od osoba koje nisu pročitale ništa. Rezultat je to istraživanja koje je provedeno u školi Yale School of Public Health, a temeljeno je na podacima prikupljenima proteklih 12 godina o čitateljskim navikama, na uzorku od 3600 muškaraca i žena u dobi od 50 godina.

Čitanje od najranije dobi utječe na cjelokupan djetetov razvoj. Kad se provodi tijekom života, čitanje može pomoći u održavanju i funkcioniranju zdravoga mozga. Naime, čitanje knjiga (bilo kojega žanra) tjera mozak na kritičko mišljenje i povezivanje jednoga poglavlja s drugim i s vanjskim svijetom. Kad povezujemo, mozak doslovno kreira nove putove među regijama u svim četirima režnjevima i objema hemisferama mozga. Vremenom te neuronske mreže mogu promicati brže razmišljanje i pružiti veću obranu od najgorih učinaka kognitivnoga propadanja.

Čitanje nečega što ispunjava um i izlaže vas novim riječima, frazama i činjenicama ima mentalne prednosti. Bogat vokabular može znatno odgoditi mentalno propadanje i dovesti do otpornijega uma, onoga što znanstvenici nazivaju kognitivnim rezervama. To se može opisati kao sposobnost mozga da se prilagodi oštećenjima. Baš kao što će vaše krvne stanice stvoriti ugrušak nakon posjekline na koljenu, kognitivne rezerve pomažu moždanim stanicama pronaći nove mentalne putove oko oštećenih područja izazvanih, primjerice, moždanim udarom, demencijom i drugim oblicima propadanja. Vokabular je otporan na starenje, a ako imate bogat vokabular, to može znatno odgoditi mentalno propadanje.

(Prema: T. K., *Zašto svaki dan trebamo čitati barem 30 minuta?*)

29. Zaokruži slovo ispred dviju tvrdnja koje se odnose na tekst.

- a) U istraživanju su sudjelovali pedesetogodišnjaci i pedesetogodišnjakinje.
- b) Istraživanje se provodilo pedeset godina.
- c) Čitanjem mozak stvara nove neuronske mreže.
- d) Bogat vokabular troši kognitivne rezerve.
- e) Ljudi koji čitaju isključivo prozu 30 minuta dnevno ne produljuju svoj život.
- f) Neuronske mreže poboljšavaju kognitivno propadanje.
- g) Kognitivne rezerve uspoređene su s kritičkim promišljanjem.

2	
---	--

30. Obrazloži jednom cjelovitom i jezično točnom rečenicom koje blagodati za ljudski mozak ima čitanje.

	2	
4		